

MOCANU, Nicolae (8.VII.1946, Scărișoara, j. Alba), poet, traducător și editor. Este fiul Paraschivei (n. Petrușe) și al lui Gheorghe Mocanu, țărani. În copilărie, împreună cu familia, a fost deportat în Bărăgan, unde a făcut câteva dintre clasele primare, apoi s-a întors în comuna natală. A urmat Liceul „Horia, Cloșca și Crișan” din Abrud, iar între anii 1964–1969 Facultatea de Filologie a Universității „Babeș–Bolyai” din Cluj, secția limba și literatura română. După absolvire a devenit cercetător științific la Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu” din Cluj-Napoca, unde a funcționat până în 2011. Între 1972–1993 este secretar științific de redacție al revistei „Cercetări de lingvistică”, iar din 2004, redactor-șef al revistei „Dacoromania”, publicată sub egida Editurii Academiei Române. A condus, până în 2008, Editura Clusium, pe care o înființează, împreună cu Teohar Mihadaș și Valentin Tașcu, în 1990. În 2009, a înființat Editura Scriptor din Cluj-Napoca. Debutează cu versuri în revista „Steaua” (1969), iar în 1972 este inclus în sumarul volumului colectiv *Eu port această ființă*. Adevăratul său debut editorial îl constituie cartea de poezii *Alarhos*, apărută în 1975. Colaborează la „Steaua”, „Tribuna”, „România literară”, „Luceafărul”, „Contemporanul”, „Echinoc”, „Viața românească”, „Convorbiri literare”, „Apostrof” ș.a. Este coautor al *Atlasului lingvistic român pe regiuni. Banat* (I–V, 1980–2011), precum și al mai multor ediții critice. În 1993 beneficiază de o bursă de specializare la Universitatea degli Studi, Istituto di Filologia Romanza din Udine. A fost distins cu Premiul „Titu Maiorescu” al Academiei Române (1993), Premiul pentru traduceri al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Cluj (1995), Premiul pentru poezie „Lucian Blaga” al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Cluj (2009) și „Meritul Academic” (2010).

M. posedă o acută conștiință a convenției poetice, evidentă din chiar *motto*-ul volumului de debut, unde patru versuri de certă filiație eminesciană formulează limpede natura neovizionarist-postromantică specifică liricii sale. Presiunea modelului blagian, firească în cazul unui poet transilvănean din generația lui Adrian Popescu și a lui Horia Bădescu, devine evidentă în organizarea simbolică a imaginarului, în sensul specific al unei retorici șaptezeciste cu detentă filosofică și ontologică. **M.** propune un discurs metaforic al stării, în „caligrafie grațioasă” (Petru Poantă), care pornește de la luciferismul posteminescian – cu personaje și, mai ales, cu „poze” lirice reprezentative (*Renaștere*) – și merge până la poetica mitologizantă și antropologică și la metafizica subiectivă de tip blagian (*Lângă urma rămasă din trecerea zeului*). Erosul își face loc cu discreție în paginile volumelor, iar axul tematic este, în fond, cosmosul. Viziunea pleacă de la proiecția pitagoreică a unui univers sferic, ipotază a perfecțiunii, pe care Blaga îl traduce prin geometriile îngemănate ale *cupei* și *boltei*, regășibile la **M.** în poemul *Singurățăți din adânc*. Acarnia, lumea figurată imaginar, reprezintă o formă simbolic-mitică a Patriei celeste, un cosmoid al cărui zeu e Alarhos (*Ca două cuvinte*), a cărui „fee” este Aiena (*Șoaptă*) și al cărui subiect sensibil e personajul liric, cel ce spune povestea. Acesta din urmă, în calitatea sa de menestrel al zeilor, etalează o dublă identitate, asumând uneori masca magic idealistă a lui Don Quijote, alteori pe cea raționalist ironică a lui Sancho Panza, caz în care poemul pășește destul de decis către tipul de discursivizare specifică unei părți a optzecismului românesc. Câteva ecouri simboliste (*Romanță nesfârșită*), bacoviene chiar (*Seară*), aluvionează spațiul poematic, imprimându-i nuanțe noi de ironie, pe suportul unei retorici a cotidianului. Apoi, influențe argeziene (*Fragment IV*) sau barbiene (*Doar Orionul, Cântec pur*) marchează calea către o poezie a tragicului (*Ochi de carne*), dominată de „vocația ritualizării” (Mircea Muthu). Ca o constantă a perspectivei, e de notat poetica *sub-feșelor*, exprimată prin imagini de tipul „poeziei” care „cântă pe dedesubt”, a „mărilor de jos” etc. – expresii ale căutării nucleului de sens al lumii, care se poate descoperi prin privirea vizionară a „cântărețului”, ipostaziat într-o figură „voievodală”, hiperionică. Volumul *La marginea faptei* (2011), cuprinzând poeme redactate între 1985 și 2000, propune o lirică (auto)reflexivă de maturitate, care se întoarce asupra sieși cu o privire lucid-interogativă. Capacitatea versului de a elucida Sensul e o iluzie, mult diminuată

acum, dar și aceasta ține până la urmă de o paradoxală revelație a expresivității – o expresivitate mai fragmentară, dar mai suplă ca gesticulație lirică.

SCRIERI: *Alarhos*, Cluj-Napoca, 1975; *Scutier al iluziei*, Cluj-Napoca, 1980; *Spuse fratele nostru*, Cluj-Napoca, 1984; *Marele dresor*, Cluj-Napoca, 1997; *Alarhos și alte poeme*, antologie și pref. Mircea Muthu, Cluj-Napoca, 2009; *Amiază târzie*, Cluj-Napoca, 2009; *La marginea faptei*, Cluj-Napoca, 2011. **Traduceri:** Domenico Zannier, *Vis de lună și luni. Poezii spaniole – Sueño de luna y lunes. Poemas españoles – Sogno di luna e lunedì. Poesie spagnole*, Cluj-Napoca, 1995; Galliano Zof, *Plantă sălbatică – Planta salvadia – Pianta selvatica*, Cluj-Napoca, 1995. **Ediții:** *Poezia friulană din Renaștere până în zilele noastre – Poesie furlane de Rinascinte al Nufcent – Poesia friulana dal Rinascimento al Novecento*, tr. Pimen Constantinescu, Cluj-Napoca, 1995; Aurel Gociman, *România și revizionismul maghiar*, Cluj-Napoca, 1996; Alexandru Rosetti & Alf Lombard, *Corespondență (1934–1990)*, I–IV, Cluj-Napoca, 2000–2009; Ștefan Manciușea, *Avram Iancu și Blajul*, Cluj-Napoca, 2000 (în colaborare); Traian Brăileanu, *Teoria comunității omenesti*, București – Cluj-Napoca, 2000.

Repere bibliografice: Nicolae Manolescu, *Poeți tineri ardeleni*, RL, 1973, 16; Laurențiu Ulici, „*Alarhos*”, RL, 1975, 39; C. Stănescu, *Un chip de a fi romantic*, LCF, 1975, 43; Ioan Moldovan, „*Alarhos*”, ECH, 1975, 9–10; Mihai Dinu Gheorghiu, *Poezia apocrifelor și poezia gestului*, CL, 1975, 12; Poantă, *Radiografii*, I, 309–311, II, 112–114; Piru, *Debuturi*, 208; Horia Bădescu, „*Scutier al iluziei*”, CNT, 1982, 12; Vasile Sav, „*Spuse fratele nostru*”, TR, 1984, 37; Tașcu, *Poezia*, 171–175; Ulici, *Lit. rom.*, I, 282–283; Poantă, *Dicț. poeți*, 127–128; *Dicț. scriit. rom.*, III, 262–263; Popa, *Ist. lit.* (2009), II, 237, 595; Irina Petraș, *Literatura română contemporană. Prelungiri*, Cluj-Napoca, 2010, 343–346; Radu Țuculescu, *Trupul de fum al poetului*, TR, 2010, 186.

Călin Teuțișan

(*Dicționarul general al literaturii române*, coordonator general Eugen Simion, ediția a II-a revizuită, adăugită și adusă la zi, M–O, București, Editura Muzeul Literaturii Române, 2019, p. 479–480)